

Concrete handelingsperspectieven: Achtergrondinformatie voor waterbeheerder

De hieronder gepresenteerde storyboards komen voort uit het project Kennsimpuls Waterkwaliteit Gedragskennis, waarin gedragswetenschappelijke kennis in de praktijk toegepast wordt met als streven het verbeteren van de waterkwaliteit. Medicijnresten in het water is één van de problemen in het waterbeheer. De storyboards zijn ontwikkeld voor bijeenkomsten van huisartsen en apothekers en bieden een aantal praktische suggesties met als doel artsen, apothekers en patiënten te stimuleren niet langer medicijnresten in het riool te spoelen, maar op een manier te verwerken waardoor overgebleven medicijnen niet in het water terechtkomen. Voor meer achtergrondinformatie over het gehele Kennsimpuls Waterkwaliteit project zie www.kennsimpulswaterkwaliteit.nl.

Dit document biedt door middel van storyboards verschillende praktische tips waarmee artsen en apothekers de hoeveelheid medicijnafval in het water kunnen verminderen. Deze praktische tips zijn ondergebracht in verschillende handelingsperspectieven. De handelingsperspectieven zijn opgebouwd uit *nudges*, kleine eigenschappen in de omgeving die onze aandacht trekken en ons gedrag veranderen. Via deze *nudges* hopen we de waterkwaliteit te verbeteren door een afname te realiseren in de hoeveelheid medicijnresten die wordt weggegooid in de gootsteen of het toilet, en uiteindelijk uit het drinkwater moet worden gefilterd.

Gebruik

Deze storyboards kunnen het best worden gebruikt tijdens een groepsbijeenkomst waarin een voorzitter de storyboards introduceert. Vervolgens kunnen huisartsen en apothekers kiezen welke van de handelingen ze het meest aantrekkelijk vinden en willen gaan uitvoeren, door deze op de eerste pagina aan te kruisen en de gemaakte keuze officieel te ondertekenen. Als steuntje in de rug kan de huisarts of apotheker bepalen voor welke datum de gekozen handeling gerealiseerd moet zijn. Daarna kan naar de betreffende pagina gebladerd worden en de voorgestelde stappen gevolgd worden.

Handelingsperspectief 1: Medicijnen niet door de gootsteen spoelen

Artsen worden aangemoedigd om medicijnresten die overblijven na een injectie of behandeling niet in de gootsteen weg te gooien. In plaats daarvan spuiten artsen het vloeibare medicijn op een tissue en gooien dit weg in een algemene afvalbak. De naald wordt weggegooid in een medische afvalbak. Hiervoor moeten de volgende vier handelingen worden uitgevoerd: (1) plaats de algemene afvalbak naast de gootsteen; (2) plaats de prullenbak naast de gootsteen; (3) knip de afbeelding op deze pagina uit; en (4) hang het uitgeknipte deel boven de gootsteen.

Handelingsperspectief 2: Breng bij medicatiestop medicijnen terug

Artsen en apothekers communiceren met patiënten dat zij ongebruikte medicatie bij stopzetting naar de apotheek terugbrengen. Dit voorkomt lozing van medicijnresten door patiënten in de gootsteen of het toilet. De reminder op deze pagina bestaat uit een klein plaatje dat op een zichtbare plek op het bureau kan worden geplaatst als herinnering om dit gesprek met de patiënt te voeren. Collega's in de praktijk moeten ook worden geïnformeerd over het voeren van dit gesprek met hun patiënten.

Handelingsperspectief 3: Medicijnen niet door het toilet spoelen

Een andere manier om te voorkomen dat medicatie door patiënten in het toilet wordt weggegooid, is door hen te informeren over het probleem van medicijnresten in het water terwijl ze in de wachtkamer wachten. Artsen gaan naar de getoonde KNMP-website en drukken de poster af of downloaden de narrowcast. De poster wordt vervolgens op de muren of de balie geplaatst. In het geval van de narrowcast kan de poster ook worden weergegeven op aanwezige tv-schermen.

Handelingsperspectief 4: Eerst praten dan pillen

Een andere manier om de hoeveelheid medicijnen die uiteindelijk in het water terechtkomt te verminderen, is door de hoeveelheid recepten voor medicijnen te verminderen. Artsen kunnen bijvoorbeeld voorstellen om meer water of thee te drinken om urineweginfecties te verhelpen. De reminder op deze pagina wordt op een zichtbaar gedeelte van het bureau geplaatst als herinnering om - indien mogelijk - behandelingen zonder medicijnen te suggereren.

Handelingsperspectief 5: Breng niet-gebruikte medicijnen terug

Om patiënten aan te moedigen om niet-gebruikte medicijnen terug te brengen en deze niet in de gootsteen of toilet weg te spoelen, kunnen apothekers die aangesloten zijn bij de Service Apotheek stickers met 'Medicijnresten – lever ze in' bij hun groothandel bestellen. Tevens is het belangrijk om baliepersoneel te informeren om dit bericht aan de patiënt door te geven wanneer de medicijnen overhandigd worden, zodat de patiënt begrijpt dat medicijnen terug moeten worden gebracht wanneer deze niet opgemaakt worden.

Handelingsperspectief 6: Mogelijkheden zonder medicijnen

Naast het verminderd voorschrijven van medicijnen door artsen, kunnen ook patiënten worden aangemoedigd om zich te laten informeren door hun arts over een behandeling zonder medicijnen. Om patiënten te bereiken wordt een cartoon getoond in de wachtkamer. De cartoon, in groot meegeleverd, kan hiervoor worden gescand, afgedrukt en in de wachtkamer worden opgehangen. Tevens kan de poster worden weergegeven op aanwezige tv-schermen.